

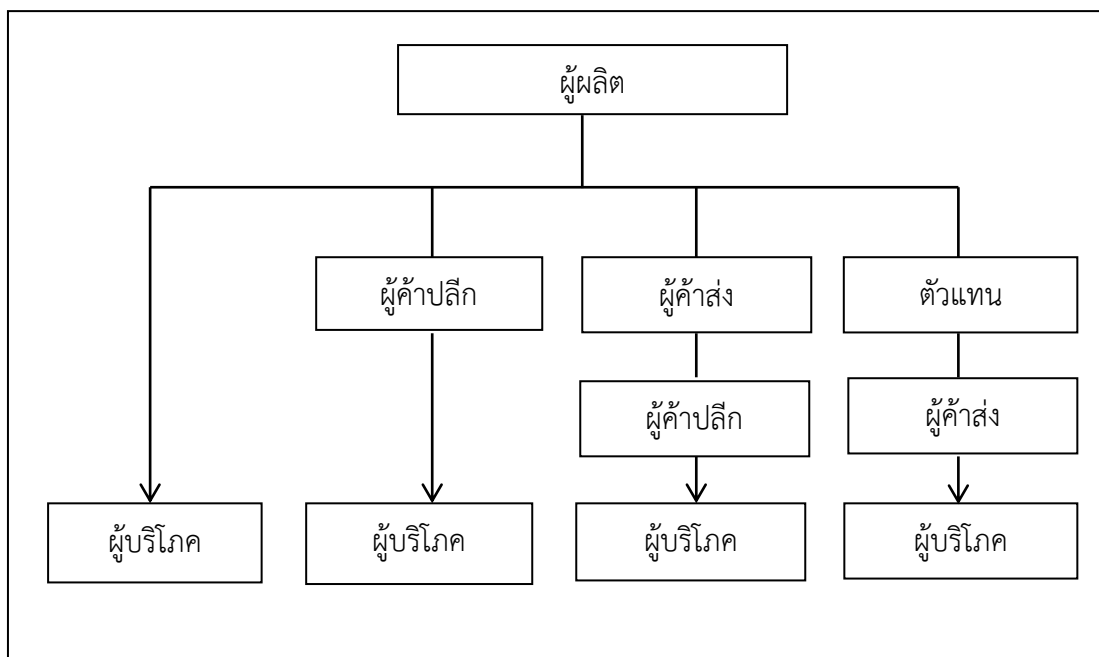
บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา แม้ว่าภาคเกษตรจะมีบทบาทสำคัญทั้งในมิติของการผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านอาหารและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ รวมถึงเป็นฐานการผลิตที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้าและการส่งออกสำหรับการผลิตและบริการอื่นๆ แต่ความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรกลับมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรรายย่อย แนวทางการพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยส่งเสริมที่สามารถสนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับภาคการเกษตร และความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงานชีวภาพของประเทศ อาทิเช่น พัฒนาคณะความรู้และการส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2559)

ในปัจจุบัน ภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตของชุมชนในการกระจายสินค้าเกษตรอาหารและพลังงาน โดยการให้ความรู้กับเกษตรกรในด้านการผลิตสินค้าการเกษตรที่ปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของเกษตรกรสู่มาตรฐาน ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แต่ผลที่ได้รับกับภาคการเกษตรกลับไม่ยั่งยืนยาวนาน สาเหตุมาจากปัญหาของช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนซึ่งการกระจายสินค้าของชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งได้ ซึ่งช่องทางการจำหน่ายสินค้านี้มีปัจจัยในการพิจารณา เช่น ปริมาณประชากร รายได้โดยเฉลี่ยต่อประชากร ตำแหน่งในการหาแหล่งชุมชนที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งสิ่งนี้จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนส่งและระดับการให้บริการ (Service Level) กับลูกค้า ประกอบกับตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ที่ห่างกันออกไป ซึ่งมักจะมีข้อจำกัดในด้านระยะทางในการรับส่งสินค้า ดังนั้นจึงควรมีการเสริมสร้างให้ชุมชนใช้นวัตกรรมทางธุรกิจในด้านหารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับชุมชน (ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล,2555) เพื่อนำสินค้าของชุมชนสู่ลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย อันจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชนให้สามารถสร้างอาชีพและรายได้โดยคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

รูปภาพที่ 1.1 แสดงตัวอย่างรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า

จากข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่าตำบลน้ำใสตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภोजตุรพักตรพิมาน ประมาณ 13 กิโลเมตร เป็นตำบลที่มีการคมนาคมสะดวกพอสมควร มีถนนติดต่อกับตำบลอื่นทุกตำบล โดยถนนสายหลักเป็นถนนลาดยางสามารถขนส่งสินค้าเข้าตัวเมืองได้อย่างสะดวก มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1,033 ครัวเรือน ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่ง ดินเป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งเหมาะกับการทำเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือการทำนา และมีอาชีพเสริมคือการค้ารับจ้าง

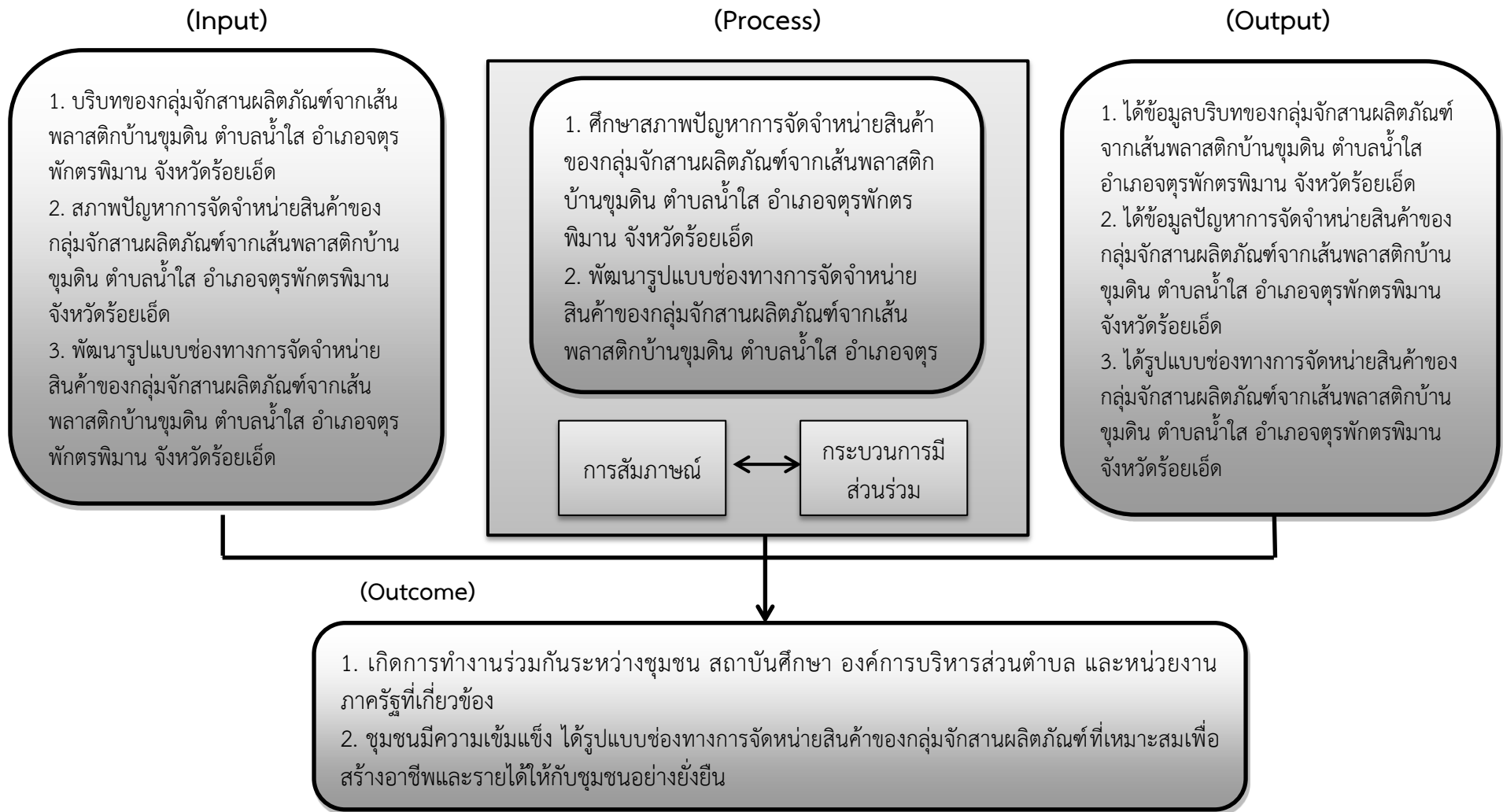
สำหรับกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านชุมดิน หมู่ที่ 9 ตำบลพระเสาร์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เกิดจากการร่วมตัวของกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 30 คน โดยมีทักษะในด้านการจักสานมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมา โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกลุ่ม คือ ตะกร้าพลาสติก ที่นำไปขายตามเทศกาลต่างๆ หรือตามคำสั่งซื้อจากลูกค้า จากการลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับชุมชนพบว่า สินค้าของทางชุมชนมีรูปแบบที่ไม่มีความแตกต่างจากสินค้าในท้องตลาด และรูปแบบของสินค้ายังไม่มีความแปลกใหม่ รวมถึงวัสดุในการผลิตกระเป๋ามีต้นทุนค่อนข้างสูง ส่งผลให้สินค้านั้นไม่สามารถขายได้ตามที่สมาชิกผลิตออกมา ทำให้เกิดการลงทุนที่ศูนย์เปล่าหรือที่เรียกต้นทุนจม ประกอบกับกลุ่มชุมชนไม่ช่องทางการจัดจำหน่ายอื่น ไม่มีการประชาสัมพันธ์ส่งผลให้สินค้าของชุมชนไม่เป็นที่รู้จักมากนัก

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ชุมชนสามารถพัฒนารูปแบบการช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนสามารถกระจายสินค้าของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านชุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งคณะผู้วิจัยได้

เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และความสำคัญของการกระจายสินค้าของชุมชนต่อตลาดและผู้บริโภค โดยเน้นการพัฒนารูปแบบการกระจายสินค้าที่ชุมชนมีอยู่ให้มีความโดดเด่น และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน และน้ำ ผลลัพธ์ที่ได้ทำให้กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดินสามารถนำรูปแบบที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดจำหน่ายสินค้าที่เหมาะสมกับชุมชน การพัฒนากระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม รวมถึงการนำไปใช้ในการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งและอย่างยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์

การวิจัยเรื่อง ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านชุมชน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
คณะผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

รูปภาพที่ 1.2 กรอบแนวความคิดและยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัย

คำถามในการวิจัย

รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ
2. พื้นที่ดำเนินงาน ได้แก่ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้านขุมดิน หมู่ที่ 9 ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มลูกค้าหรือผู้บริโภค โดยมีกลุ่มของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในตัวผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย
2. ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก หมายถึง การจักสานพลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีลวดลายสวยงาม การออกแบบ สีสนของเส้นพลาสติก ลวดลายต่างๆ ตามความต้องการของลูกค้า
3. กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์บ้านขุมดิน หมายถึง กลุ่มสานตะกร้าพลาสติกบ้านขุมดิน หมู่ที่ 9 มีผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมา โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต การวางแผนการส่งเสริมการลงทุนและพาณิชย์ และด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกลุ่มคือ ตะกร้าพลาสติก กระเป๋าพลาสติก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลบริบทของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้าน ชุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ได้ข้อมูลสภาพปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้าน ชุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
3. รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกบ้าน ชุมดิน ตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด